

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050404-Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi

Fakultet: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Siyasi elmin əsasları (LDU Elmi Şurasının 25.04.2018-ci il qərarı ilə təsdiq olunmuşdur. (əmr № 4/44)

Kodu: IF-B08

Tədris ili: III (2025-2026) V semestr

Tədris yükü: Cəmi 240 saat. Auditoriya saati 75 saat. (45 saat mühazirə, 30 saat seminar.)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: b/m.Nəsirli Vüsal İbrahim oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küç., 21

Məsləhət saati: III gün saat: 15⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: vusalnasirli@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. N.Əlekberova Siyasi elmin tarixi və metodologiyası (Dərslik) Bakı., 2005
2. Əfəndiyev Məcid. Siyasi elmin problemləri.B., 1998.
3. Siyasi biliklərin əsasları. Bakı, 1999
4. Şirəliyev H. I, Politologiya. Bakı, 1993
5. Rüstəmov Y. Siyasi-hüquqi təlimlər tarixi. Bakı, 2000
6. Лавриенко В.Н. Политология. Москва, 2006

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən prerekvizit fənn yoxdur

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənnlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Siyasi elmin əsasları fənni siyasətin əsas formalarını, siyasət və onun cəmiyyətdə rolu ilə bağlı baza biliklərini, siyasi partiya və onun əsas funksiyalarını, dövlət siyasətinin əsaslarını və yeni dövr dövlət siyasətinin aspektlərini öyrədir. Bu elmin tədrisi ilə insan və siyasət problemi, siyasi hakimiyyət, siyasi şüur, siyasi ideologiya, siyasi sistem və onun strukturu, dövlət və siyasi partiyaların siyasi həyatda rolu, demokratiya institutlarının vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkülünə göstərdiyi təsir, cəmiyyətdə siyasi münaqişələrin həlli yolları, müasir sivilizasiya və global problemlər və siyasətlə bağlı digər məsələlərin tədrisi nəzərdə tutulur. Fənnin tədrisində məqsəd gənc nəslin əsas aparıcı dəstələrindən biri olan tələbələrin siyasi şüurunu inkişaf etdirmək və onlarda siyasət, siyasi münasibətlər və həmçinin cəmiyyətin siyasi sistemində daxil olan struktur elementləri haqqında onları məlumatlandırmaq, siyasi partiyaların və ictimai-kütləvi təşkilatların işində praktiki surətdə iştirak etmək imkanı yaratmaqdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

- 4 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Harflə
1.	100	Əla	A
2.	90	Çox yaxşı	B
3.	80	Yaxşı	C
4.	70	Kafi	D
5.	60	Qənaətbəxş	E
6.	ve ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: 45 saat müəhazirə, 30 saat seminar

N	Keçirilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Müh	Sem
1	Giriş.Siyasi elmin təşəkkülü və metodoloji əsasları Plan: 1.Siyasi elmin predmeti 2.Siyasi elmin kateqoriyaları və funksiyaları 3.Siyasi elmin tədqiqat metodları Ədəbiyyat:1;3;6	2	2
2	Siyasi fikrin inkişaf mərhələləri Plan: 1.Antik siyasi təsəvvürlər 2.Orta əsrlərdə siyasi fikrin təzahür xüsusiyyətləri 3.Maarifçi siyasi görüşlərin təşəkkülü və inkişafı 4.Müasir siyasi təlimlər Ədəbiyyat:2;3;5	2	
3	Siyasi elmin tarixi Plan: 1. Siyasi elmin birinci inkişaf mərhələsi 2. Siyasi elmin ikinci inkişaf mərhələsi 3. Siyasi elmin üçüncü inkişaf mərhələsi Ədəbiyyat:1;3;6	2	2
4	Siyasi sistem nəzəriyyəsi Plan: 1.Siyasi sistemin məzmunu və strukturu 2. Siyasi sistemlərin təsnifatı və müqayisəsi 3. Azərbaycan Respublikasının siyasi sistemi Ədəbiyyat:1;3;4	2	
5	Müasir dövrün əsas milli siyasi elm məktəbləri Plan: 1. ABŞ-ın siyasi elm məktəbi 2. Avropa siyasi elm məktəbinin formalaşması 3. Rusiyada siyasi elm məktəbinin formalaşması Ədəbiyyat:1;5;6	2	2
6	Azərbaycanda milli siyasi elm məktəbinin formalaşması Plan: 1.XIX əsrdə Azərbaycanda siyasi elmin inkişafı 2.XX əsrin əvvəllərində siyasi elmin inkişafı 3. Azərbaycan siyasi elm məktəbi 1918-1920-ci illərdə 4. Milli siyasi elm məktəbinin təşəkkülü Ədəbiyyat:1;3;6	2	2

7	Siyasi proqnozlaşdırma Plan: 1. Siyasi proqnozlaşdırmanın mahiyyəti. 2. Siyasi proqnozlaşdırmanın obyektiv əsasları və şərtləri 3. Siyasi proqnozlaşdırmanın prinsip və metodları. Ədəbiyyat: 3,5,6	2	2
8	Tətbiqi politologiyanın xüsusiyyətləri Plan: 1. Tətbiqi politologiyanın xüsusiyyətləri 2. Siyasi texnologiyalar. Ədəbiyyat: 1,3,4	2	
9	Siyasi ideologiya Plan: 1. Siyasi ideologiyanın mahiyyəti və funksiyaları 2. Müasir dünyada əsas ideoloji cərəyanlar Ədəbiyyat: 1,3,6	2	2
10	Yeni informasiya texnologiyaları və siyasət Plan: 1. Yeni informasiya texnologiyalarının seçici xüsusiyyətləri 2. Azərbaycan Respublikasında informasiya və kommunikasiya texnologiyaları 3. Siyasətdə kompüter texnologiyaları Ədəbiyyat: 1,3,5,6	2	2
11	Şəxsiyyət və siyasət Plan: 1. Şəxsiyyətin sosial mahiyyəti 2. Şəxsiyyətin hüquqi-siyasi statusu 3. Şəxsiyyət siyasi fəaliyyətin subyekt kimi Ədəbiyyat: 1,3,6	2	2
12	Mədəniyyət siyasəti və idarəetmə Plan: 1. Mədəniyyət siyasəti probleminin təşəkkülü və inkişafı 2. Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət siyasətinin seçici xüsusiyyətləri 3. Beynəlxalq mədəni əməkdaşlıq Ədəbiyyat: 1,4,6	2	2
13	Siyasətin kütləvi informasiya sistemində rolu Plan: 1. Kütləvi informasiya vasitələrinin siyasi funksiyaları və siyasətdə yeri 2. Kütləvi informasiya vasitələri ilə hakimiyyət strukturlarının qarşılıqlı əlaqəsi Ədəbiyyat: 1,3,5	2	
14	Dövlətin təkamül mərhələləri və idarəçilik formaları Plan: 1. Dövlətin mənşəyi, mahiyyəti və təkamül mərhələləri 2. Dövlətin xüsusiyyətləri və funksiyaları 3. Dövlət idarəçiliyinin formaları Ədəbiyyat: 1,3,4	2	2
15	Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması Plan: 1. Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasının tarixi 2. Hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti Ədəbiyyat: 2,3,6	2	
16	Siyasi şüur Plan: 1. Siyasi şüurun mahiyyəti 2. Siyasi konsepsiyalarda siyasi şüura münasibət Ədəbiyyat: 3,4,6	2	2

17	Siyasi mədəniyyət Plan: 1.Siyasi mədəniyyətin məzmunu və strukturu 2.Siyasi mədəniyyətin funksiyaları 3. Siyasi mədəniyyətin tipləri Ədəbiyyat:1;3;6	2	2
18	Siyasət və uzaqgörənlik Plan: 1. Uzaqgörənliyin ümumi səciyyəsi 2. Siyasi uzaqgörənlik 2. Uzaqgörənlikdə siyasətin rolu Ədəbiyyat:1;3;6	2	2
19	Demokratiya siyasi-hüquqi dəyərlər sistemində rolu Plan: 1.Demokratiyanın təşəkkülü, təkamülü və siyasi-hüquqi mahiyyəti 2.Referendum birbaşa demokratiyanın xüsusi forması kimi 3.Plüralist demokratiya konsepsiyaları Ədəbiyyat:1;2;4	2	
20	Din və siyasət Plan: 1.Dinin təşəkkülü, mahiyyəti, əsasları 2.Siyasi münasibətlərin və proseslərin dinə ifadəsi 3.Dinin siyasətə təsiri Ədəbiyyat:1;2;5	2	2
21	Müasir dünyanın qlobal problemləri Plan: 1.Qloballaşma və informasiya inqilabı 2.Siyasi qloballaşma 3.Sosial və mədəni qloballaşma 4.Müasir dünyanın qlobal problemləri Ədəbiyyat:2;3;6	2	
22	Beynəlxalq münasibətlər və xarici siyasət Plan: 1.Beynəlxalq münasibətlərin anlayışı və predmeti 2.Xarici siyasət və müasir beynəlxalq münasibətlər Ədəbiyyat:1;3;6	2	2
23	Geosiyasət və müasir dünya Plan:1.Müasir dünyanın geosiyasi strukturunun əsasları Ədəbiyyat:1;3;4;5	1	

XI. Fənn üzrə tələblər: Siyasi elmin əsasları fənnini öyrənməklə siyasətin əsas formalarını, siyasət və onun cəmiyyətdə rolu ilə bağlı baza biliklərini, siyasi partiya və onun əsas funksiyalarını, dövlət siyasətinin əsaslarını və yeni dövr dövlət siyasətinin aspektlərini mənimsəməlidir. Bu elmin tədrisi ilə insan və siyasət problemi, siyasi hakimiyyət, siyasi şüur, siyasi ideologiya, siyasi sistem və onun strukturu, dövlət və siyasi partiyaların siyasi həyatda rolu, demokratiya institutlarının vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkülünə göstərdiyi təsir, cəmiyyətdə siyasi münaqişələrin həlli yolları, müasir sivilizasiya və qlobal problemlər və siyasətlə bağlı digər məsələləri izah edə bilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Klassik, siyasi fəlsəfə və müasir siyasi elmin diqqət mərkəzində olan başlıca siyasi problemləri müzakirə etməyi bilir;
- Hakimiyyət anlayışını ona yaxın "avtoritet", "nüfuz", "təsir" kimi anlayışlardan fərqləndirməyi, hakimiyyətin müxtəlif təzahürlərini müəyyənləşdirməyi bacarır;
- Sosial-institut anlayışlarının müxtəlif təriflərini müəyyənləşdirməyi bacarır
- Sosial və siyasi institutların başlıca funksiyalarını dərk edir;
- Müasir dövlətin əlamətlərini göstərməyi, siyasi rejimləri təsnifləndirməyi bilir;
- Demokratiyanın siyasi rejim kimi xüsusiyyətlərini ayırmağı və nəzəri modellərini müzakirə etməyi, siyasi dəyişiklikləri qiymətləndirməyi bacarır;

II. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

IV: Kollektivium sualları:

I Kollektivium sualları:

1. Siyasi elmin predmeti
2. Siyasi elmin kateqoriyaları və funksiyaları
3. Siyasi elmin tədqiqat metodları
4. Antik siyasi təsəvvürlər
5. Orta əsrlərdə siyasi fikrin təzahür xüsusiyyətləri
6. Maarifçi siyasi görüşlərin təşəkkülü və inkişafı
7. Müasir siyasi təlimlər
8. Siyasi elmin birinci inkişaf mərhələsi
9. Siyasi elmin ikinci inkişaf mərhələsi
10. Siyasi elmin üçüncü inkişaf mərhələsi
11. Siyasi sistemin məzmunu və strukturu
12. Siyasi sistemlərin təsnifatı və müqayisəsi
13. Azərbaycan Respublikasının siyasi sistemi
14. ABŞ-in siyasi elm məktəbi
15. Avropada və Rusiyada siyasi elm məktəbinin formalaşması

II Kollektivium sualları:

1. XIX əsrdə Azərbaycanda siyasi elmin inkişafı
2. XX əsrin əvvəllərində siyasi elmin inkişafı
3. Azərbaycanda siyasi elm məktəbi 1918-1920-ci illərdə
4. Milli siyasi elm məktəbinin təşəkkülü
5. Siyasi proqnozlaşdırmanın mahiyyəti
6. Siyasi proqnozlaşdırmanın obyektiv əsasları və şərtləri
7. Siyasi proqnozlaşdırmanın prinsip və metodları
8. Tətbiqi politologiyanın xüsusiyyətləri
9. Siyasi texnologiyalar
10. Siyasi ideologiyanın mahiyyəti
11. Siyasi ideologiyanın funksiyaları
12. Müasir dünyada əsas ideoloji cərəyanlar
13. Yeni informasiya texnologiyalarının səciyyəvi xüsusiyyətləri
14. Azərbaycan Respublikasında informasiya və kommunikasiya texnologiyaları
15. Siyasətdə kompüter texnologiyaları

XV. İmtahan sualları:

1. Siyasi elmin predmeti
2. Siyasi elmin kateqoriyaları və funksiyaları
3. Siyasi elmin tədqiqat metodları
4. Antik siyasi təsəvvürlər
5. Orta əsrlərdə siyasi fikrin təzahür xüsusiyyətləri
6. Maarifçi siyasi görüşlərin təşəkkülü və inkişafı
7. Siyasi elmin inkişaf mərhələləri
8. Siyasi sistemin məzmunu və strukturu
9. Siyasi sistemlərin təsnifatı və müqayisəsi
10. ABŞ-in siyasi elm məktəbi
11. Avropa siyasi elm məktəbinin formalaşması
12. Rusiyada siyasi elm məktəbinin formalaşması
13. XIX əsrdə Azərbaycanda siyasi elmin inkişafı
14. Azərbaycanda siyasi elm məktəbi 1918-1920-ci illərdə
15. Milli siyasi elm məktəbinin təşəkkülü
16. Siyasi proqnozlaşdırmanın mahiyyəti, prinsip və metodları
17. Tətbiqi politologiyanın xüsusiyyətləri
18. Siyasi ideologiyanın mahiyyəti və funksiyaları
19. Müasir dünyada əsas ideoloji cərəyanlar
20. Yeni informasiya texnologiyalarının səciyyəvi xüsusiyyətləri
21. Siyasətdə kompüter texnologiyaları
22. Şəxsiyyət siyasi fəaliyyətin subyekt kimi
23. Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət siyasətinin səciyyəvi xüsusiyyətləri
24. Kütləvi informasiya vasitələrinin siyasi funksiyaları və siyasətdə yeri
25. Dövlətin mənşəyi, mahiyyəti və təkamül mərhələləri
26. Dövlətin xüsusiyyətləri və funksiyaları

27. Dövlət idarəçiliyinin formaları
28. Hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyət
29. Siyasi şüurun mahiyyəti
30. Siyasi mədəniyyətin məzmunu, strukturu və funksiyaları
31. Siyasi mədəniyyətin funksiyaları
32. Siyasi mədəniyyətin tipləri
33. Siyasi uzaqgörənlik
34. Demokratiyanın təşəkkülü, təkamülü və siyasi-hüquqi mahiyyəti
35. Plüralist demokratiya konsepsiyaları
36. Beynəlxalq münasibətlərin anlayışı və predmeti
37. Siyasi münasibətlərin və proseslərin dində ifadəsi
38. Müasir dünyanın global problemləri
39. Xarici siyasət və beynəlxalq münasibətlər
40. Müasir dünyanın geosiyasi strukturunun əsasları

Siyasi elmin əsasları fəninin sillabusu Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi: b/m.V.I.Nasirli